

TONG YULDUZI

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqa boshlagan

№ 18 (66299)
2001 yil 4 may, juma

Sotuvda erkin narhda

TANTANALAR YARASHGAN YURTIM

Darhaqiqat, osmoni musaffo, zamini tinch, farzandlari baxtiyor yurtimizga to'yu-tantanalar yarashadi, osoyishta ko'ngillarga xursandchiliklar sig'adi.

Xabaringiz bor, 29 aprel kuni Toshkent viloyatining so'lim go'shalaridan biri bo'lmish Parkent tumanidagi «Quyosh-fizika» ilmiy-ishlab chiqarish markazida respublikamizda ilk bor o'tkazilayotgan o'rta maxsus kasb-hunar bilim yurtlari talabalari ishtirokidagi «Barkamol avlod» sport o'yinlarining mash'alasi yondirildi. U oddatdagidek tabiiy gaz yordamida emas, O'zbekistonimiz quyoshidan yondirildi. Bunaqasi hali hech bir yurtda bo'lgan emas! Mash'alaning salkam 3 ming darajali quyosh issiqligidan olingan olovda yondirilishining ham ramziy ma'nosi bor. Elim deb, yurtim deb yonib yashayotgan yosh avlodning yoniq, o'tli qalbi taftiga ishoradir, bu!

Mash'alaning chinor daraxtidan yasalgan dastagi esa faxrlansa arzigulik o'tmishimiz, ajdodlarimiz merosi, milliy an'analarimiz umriboqiyilining timsolidir.

Sportchi tengdoshlaringiz lola timsolidagi mash'alani qo'lma-qo'l qilib, 30 aprel kuni Jizzax shahridagi markaziy stadionga olib kirishdi. Karnay-surnay sadolari ostida chet ellarda «Yoshlar olimpiadasi» deya e'tirof etilayotgan sport bayrami boshlandi. Yurtboshimizning bayram ishtirokchilariga: «Aziz o'g'il-qizlarim!

Avvalambor, barchangizni «Barkamol avlod» nufuzli sport musobaqalarining

dastlabki ishtirokchilari bo'lganingiz bilan chin qalbimdan muborakbod etaman...

Sizdek bilim va kurashga tashna o'g'il-qizlarimni bag'ringa bosib, aytmoqchiman: Siz - Alpomish, Jaloliddin Manguberdi, Amir Temur kabi mard va botir insonlarning avlodisiz, siz - buyuk yurt farzandlarisiz.

Ishonamanki, sizlar bu haqiqatni nafaqat sport maydonlaridagi g'alabalariningiz, balki hayotdagi ezgu intilishlaringiz bilan ham isbot etasiz.

Qalbingizni g'alabaga bo'lgan ishtiyoq hech qachon tark etmasin!», deya yo'llagan tabriklari sportchilarga ko'tarinkilik baxsh etdi.

3,5 mingga yaqin o'g'il-qiz namoyish etgan rang-barang tomoshalar, kuy va qo'shiqlarga boy bo'lgan tantanali qism yakunlandi. Musobaqalarga taxt qilib qo'yilgan Jizzax viloyatidagi barcha sport maydonlarida qizg'in bellashuvlar boshlandi. Respublikamizning turli viloyatlaridan kelgan umidli sportchilar futbol, volleybol, kurash, suzish, karate, qo'yingchi, sportning deyarli barcha turlari bo'yicha musobaqalar o'tkazaptilar. Ilk bor o'tkazilayotgan sport o'yinlarining ilk g'olib va sovrindorlari ham aniqlanyapti.

Ertaga sport anjumani yakunlanadi. Lekin siz yoshlarning nafaqat jisman, balki ma'nan va fikran barkamol bo'lib voyaga yetishingizda muhim ahamiyat kasb etadigan bunday sport o'yinlarining yaxshi bir an'anaga aylanib qolishiga ishonamiz. Zero, farzandlari barkamol yurtning kelajagi buyukdir!

Feruza JALILOVA.

Bu kitobcha orqali suv, uning ahamiyati haqida juda ko'p narsalarni bilib oldim. Suv haqidagi ajoyib fikrlar, q i m m a t l i

ma'lumotlar uchun «Tong yulduzi» dan minnatdorman. Men yana ko'pgina

ajoyib maqolalar kutib qolaman. Qolaversa, o'zim ham maqolalar yozishga harakat qilaman.

O'ylaymanki, mening maqolalarim ham «Tong yulduzi» gazetasidan o'rin oladi.

Ha, aytgancha, gazetada yo'l qo'yilayotgan xatolarni ham topib, yozib boryapman.

Sarvinov ERGASHEVA,
Toshkent viloyati,
Ohangaron tumanidagi
5-maktabning
2-sinf o'quvchisi.

9 may - Xotira va qadrlash kuni

XOTIRA - MUQADDAS

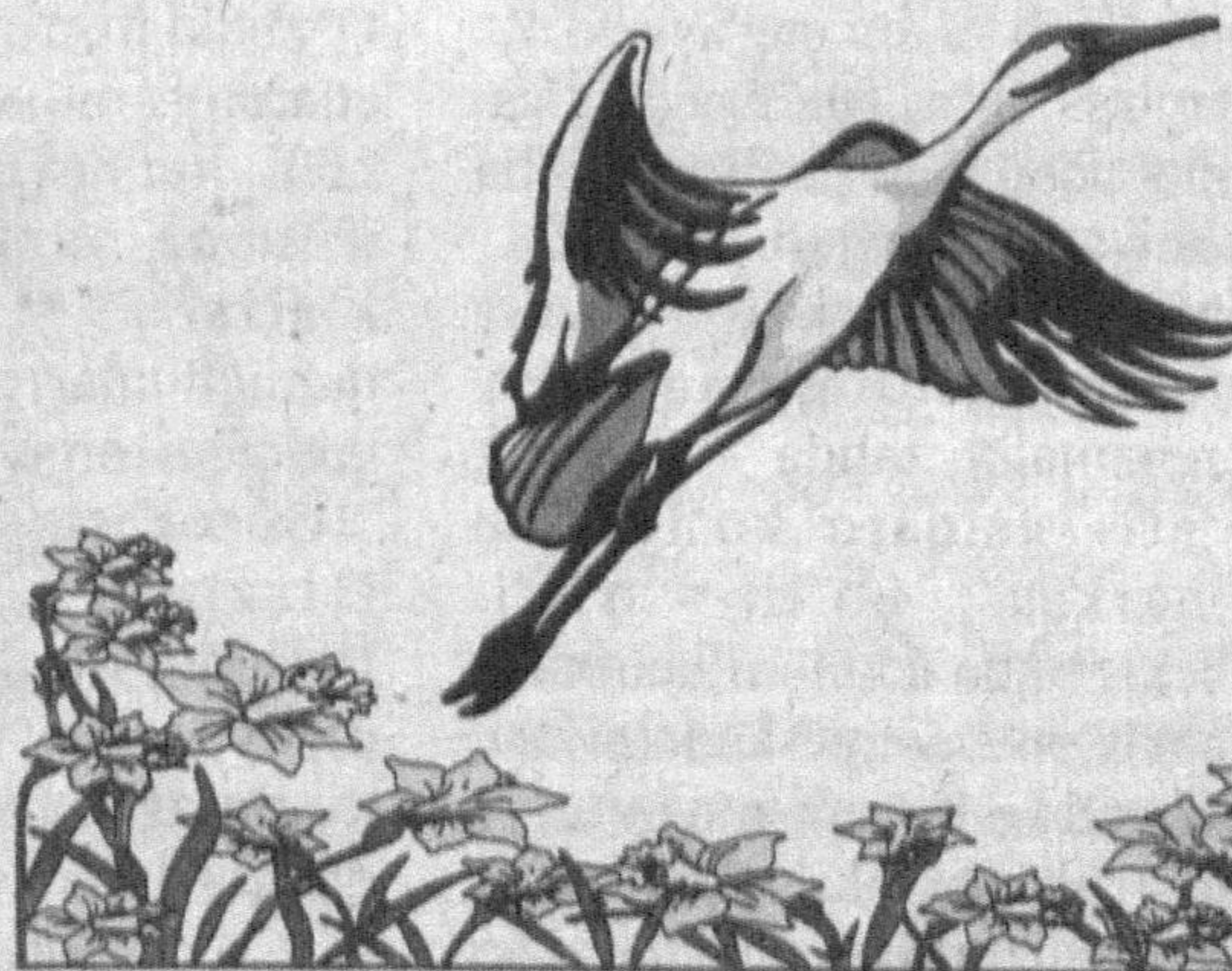
Mana, Xotira va qadrlash kuni bo'lmish - 9 may ham yaqinlashmoqda. Bu kuni ikkinchi jahon urushida qatnashganlarni, qolaversa, urushda fashistlarni yengishda o'z hissasini qo'shgan qariyalarni xotirlash va yodga olishdan iborat. O'tganlarni eslash, ularning ruhlariga duoyi fotiha o'qish xayrli, deydilar.

Mening bobom Xayrulla Sagdullayev ham ikkinchi jahon urushi qatnashchisilar. Ular 1941 yildan 1945 yilgacha frontda bo'lganlar.

Bir kuni sinfimiz qizlari bilan maslahatlashib, bobomdan qiziqarli suhbat olish uchun ularning oldiga yo'l oldik. Ulardan urush yillaridagi qiyinchiliklarni, u yerda qanday jasoratlar ko'rsatganini so'zlab berishlarini so'radik. Bobom bo'lgan har bir voqealarni birma-bir so'zlab turib, urushda qahramonlarcha halok bo'lgan do'stlarini eslab, ko'zlarida nam paydo bo'ldi. Yurtboshimiz tashabbuslari bilan tashkil etilgan xotira majmuasiga borib, quroldoshlarining ism-shariflarini ko'rib, quvonganlarini ham aytib berdilar.

Shahid ketganlarni eslaganimizda ko'nglimiz xiralashadi, lekin ularning ruhini shod etib, xotirlab turish bizning burchimizdir.

Nargiza BILOLOVA.

CHIRCHIQQA QAYTMAGAN TURNA

Qanoting qayrildimi,
Do'stingdan ayrildimmi,
G'animga so'nmay qahrimga,
Yaralandimi bag'ring,
Turnajon?

Oshib o'tganing tog'lar
Qirmizga burkandimi?
Uchib ketganing bog'lar,
Tinchlikka o'rgandimi,
Turnajon?

Mitti buloq ochib ko'z,
Deydi, parvozing baland!
Mitti maysa qotib so'z,
Qutlar xush sozing bilan.

Turar joying yetarli,
Bog'u soying aytarli,
Ammo bag'ringda qotgan,
Ko'z eshlaring artar kim,
Turnajon?

Kundan kunga ziëda,
Ko'z tutmoqlik bor ekan.
Yaxshilar ko'p dunëda,
Orzu madadkor ekan.

Kim armoning malhami,
Kim sening yelkadoshing?
O'zing yurakdan tanib,
Siylagan o'lkadoshing?

Aytsang, umr yetmaydi,
Hatto qo'sh qanot uchib.
Dil yarasi bitmaydi,
Tobora tanni quchib...

Ucha- ucha sog', omon,
Uchib ketding nogahon!
Bahor qaytdi, qaytdi kuz,
Sen na qaytding, aytding so'z.

Oshib o'tganing tog'lar,
Shoshib yetganing- bog'lar,
Qirmizga burkanmishlar,
Tinchlikka o'rganmishlar.

Toy bosar ot yo'lini,
Volidang dod qo'lini,
Tutib yo'lga otlandi,
Kim yig'lab, kim shodlandi.

Turnajonim, turnajon,
Bizni aldar turfa shon.
Yulduz, taqa shaklida,
Taxlika yurt ahlida...

UMIDA.

"TONG YULDUZI"
SENGA RAHMAT!

-Nondek aziz, lekin biz uning qadrini bilmaymiz, u nima?

Men o'ylanib qoldim. Shunda kechagina ayajonim bilan yasagan kitobcha esimga tushdi. Biz uni «Tong yulduzi» kitob gazetasidan yasagan edik. Kitobcha «Suv hayot hayotni qil ehtiyot» deb nomlanardi. Men javobning suvligini anglab yetdim. Ayajonim mening to'g'ri javobimdan xursand bo'ldilar.

Men tarix faniga juda ham qiziqaman. Tarixiy kitoblarni ko'p o'qiyman. Ayniqsa, yurtimning tarixi haqida o'qishni, o'rganishni va bilishni juda istayman. Meni bir savol qiziqitirib qo'ydi. Nega Toshkent shahrining nomi aynan «Toshkent» deb atalganligini va ilgarilari qanday nomlanganligini bilishni xohladam. Kitoblarni varaqlab, ko'p izladim va nihoyat savolimga javob topdim.

Toshkent 2000 yildan ortiq tarixga ega bo'lib, bu davr ichida u oddiy manzilgohdan, jahonga mashhur bo'lgan yirik shaharlardan biri - O'zbekiston Respublikasining poytaxtigacha bo'lgan yo'lni bosib o'tdi. Toshkentning uzoq o'tmishi va u qadimgi Choch yoki Shosh viloyatlari haqida yozma manbalarda juda xilma-xil fikrlar aks etgan. Zardushtiylarning qadimiy muqaddas kitobi bo'lmish - «Avesto»da Sirdaryoning havzasidagi mamlakat Turon, aholisi esa «tur»lar deb atalgan.

Toshkent haqidagi dastlabki aniqroq ma'lumotlar miloddan avvalgi II asrda Xitoy manbalarida uchraydi. Ularda Toshkent viloyati qadimda Loyuyeni, Yuni, so'ngra Chjeshi, Chjesi va Shi deb atalgan. Bu atamalar «Choch» so'zining xitoycha talaffuzining eshitilishi natijasida hosil bo'lib, «Shi» nomi xitoychada «Tosh» ma'nosini anglatgan.

Miloddan avvalgi III asrda qadimgi Choch viloyatida tashkil topgan «Kang» («Kang», yoki «Kangxa») davlati xitoy

MEN BOSHLAGAN MAQOLA

yo'zma manbalarida «Kangyuy» yoki «Kandzyuy» nomlari bilan tilga olingan.

Xorazmiy, tarixchi Tabariy,

X asrda yashagan arab geografi Istaxriy

Qadimda to'xtalar tilida «kang» so'zi ham «tosh» ma'nosini anglatgan.

Bizgacha yetib kelgan yozma manbalardagi ma'lumotlarda eng qadimgi nomi Choch bo'lgan. Toshkent arablar qo'liga o'tgach, arab alifbosida «ch» harfi yo'qligi sababli «Shosh» deb yuritilgan.

O'rta asrlarda u «Choch», «Shosh», «Shoshkent», «Binkat» va «Tarkan» deb nomlangan.

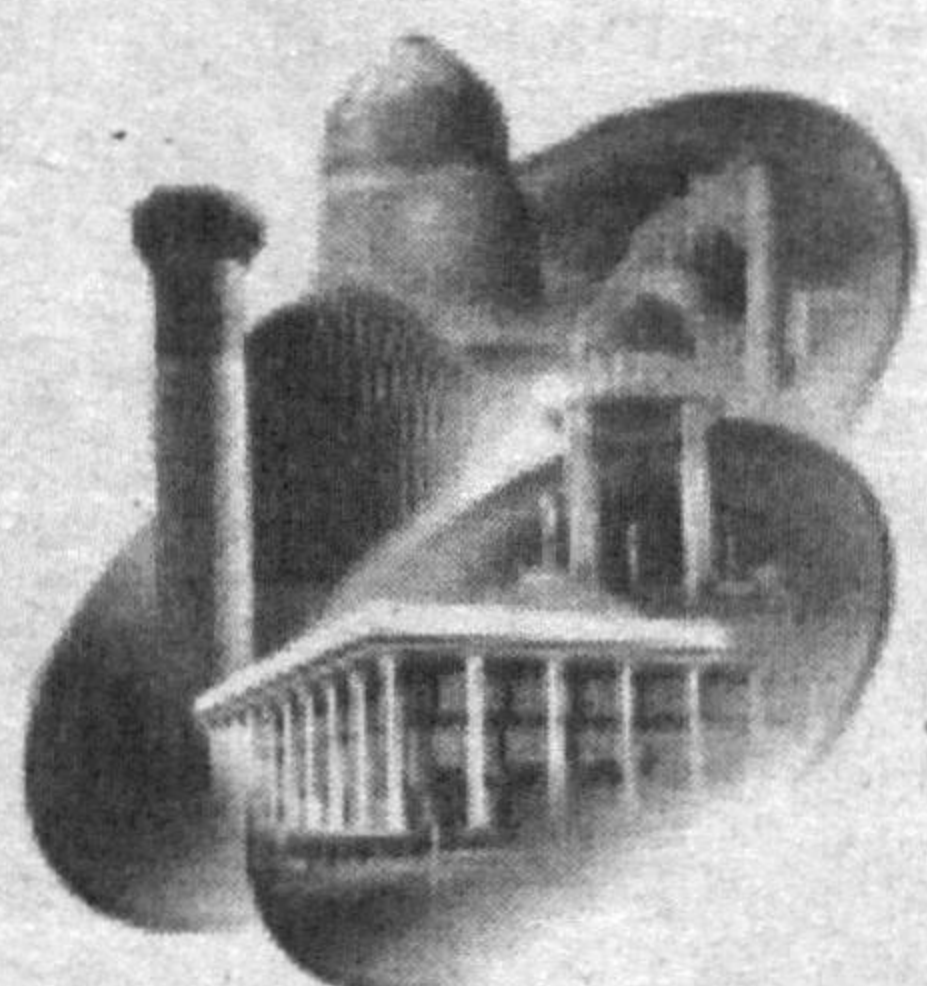
Toshkent haqidagi dastlabki mahalliy ma'lumotlar 9 asrdan boshlab arab mualliflarning asarlarida uchraydi. Matematik va astronom

O'ZBEKISTON QIZIMAN

Bugun tinchlik, ahillikning, Qadri baland Vatanda. Jaloliddin, Temurlarning, Qoni jo'shar har tanda.

Tilim burro, bag'rim butun, O'zbekiston qiziman. Men xalqimning ertasiman, Demakki, yulduziman.

Shohida NIG'MATOVA,
Yunus Obod tumanidagi
105-maktabning
6-«B» sinf o'quvchisi.

Buyuk Ipak yo'lining savdo-sotiq chorrahalari yashagan O'rta Osiyo xalqlarida tadbirkorlik azal-azaldan taraqqiy etgan.

Bugungi kunda respublikamizda kichik va o'rta biznesning

rivojlanishi uchun qulay sharoitning vujudga kelishiga bir tomondan ota-bobolarimizning qadim an'analari asos bo'lgan bo'lsa, ikkinchi tomondan mustaqil davlatimizdagi iqtisodiy yangilanishlar keng yo'l ochib berdi.

Buyuk Ipak yo'lidagi mahsulotlar ichida eng keng tarqalgani - zargarlik buyumlari bo'lgan.

O'zbekistonimizning tuprog'i oltin, kumush, qimmatbaho toshlarga nihoyatda boy. Zargarlarning mohir qo'llari esa bunday metallardan nafis taqinchoqlar bunyod etadilar.

Dalvarzintepa va Samarqanddan topilgan oltin xazinalar bu yerlarda yuksak zargarlik an'analari mavjud bo'lganidan dalolat beradi. Buxoro, Toshkent, Xorazm va Farg'ona vodiysidagi an'anaviy bezaklar haqida ham shunday deyish mumkin.

O'zbekistonning bugungi zargarlari ham o'z ajdodlari kasb-korlarining shuhratlarini tiklash va rivojlantirishga harakat qilmoqdalar. Yer yuzida bittagina ayol qolganida ham zargarga ish topiladi, degan xalq maqoli ham bejiz aytilmagan. O'zbek ustalari mijozlarining nafis va bebaho buyumlarga bo'lgan talabini qondirish yo'lida izlanmoqdalar.

«Giogetta», «Zargartosh», «FiliBs», «Aliyev Zargari», «Zargarxo'ja», «Qarat-biznes», «Sarvinoxon»,

«Tumor Agat» va boshqa xususiy zargarlik firmalarida toshkentlik ustalar olmos, yoqut, zumrad kabi toshlar bilan bezatilgan tilla uzuk, zanjir, marjon,

bilakuzuklar tayyorlanmoqda.

«Zargarlik san'ati» ijodkorlarining o'z oldilariga qo'ygan maqsadlari ulkan - milliy zargarlik san'atini yanada

rivojlantirish va uni eng avvalo o'z xalqimizga, so'ng jahonga tanitish. Buning uchun esa hozirda barcha imkoniyatlar mavjud.

Yaqinda O'zbekiston Badiiy Akademiyasining Markaziy Ko'rgazmalar zalida «Zargarlik san'ati» xalqaro ko'rgazma yarmarkasi bo'lib o'tdi. O'zbekistonda ikkinchi marotaba O'zbekiston Badiiy Akademiyasi, teleradiokompaniyasi, «Zargarlik» tashkiloti, Moliya vazirligi huzuridagi qimmatbaho

toshlar va qimmatbaho metallar qo'mitasi Davlat proba palatasi tomonidan o'tkazilayotgan bu ko'rgazma-yarmarkadan ko'zda tutilgan maqsad

O'zbekistonni O'rta Osiyo zargarlik markaziga

aylantirish, shuningdek, milliy va mintaqaviy zargarlik markazlarini birlashtirish hamda ular tomonidan yaratilayotgan san'at asarlarini xalqqa namoyish etish edi.

Ko'rgazmada Markaziy Osiyo respublikalaridan tashqari Polsha, Italiya, Kanada, Gruziya, Armaniston, Ukraina, Rossiya va boshqa davlatlar ham qatnashish istagini bildirishgandi. Ulardan sakkiztasi ko'rgazmada o'zlarining bejirim, go'zal, milliy, zamonaviy taqinchoqlari namunalari namoyish etdilar.

Ko'rgazmaning asosiy ishtirokchilari O'zbekiston davlat va xususiy firmalari bo'lib, ular Navoiy tog'-metallurgiya kombinati qoshidagi Zarafshon zargarlik zavodi, NPO «Fanon», «Musavvir», «Ustozoda» tashkilotlari O'zbekistonning an'anaviy zargarlik san'atini namoyish etdilar.

Ko'rgazmaga kelganlar O'zbekistonimizda va chet ellarda yaratilayotgan bejirim, nafis, har biri o'ziga xos milliy uslubda yaratilgan san'at asarlarini, «Zargarlik taqinchoqlari XXI» zargarlar tanlovini tomosha qildilar.

Qozog'iston, Qirg'iziston, Gruziya, Armaniston, Boshqirg'iston va O'zbekiston dizaynerlari ishtirok etgan modalar namoyishini zo'r qiziqish bilan tomosha qildilar.

Temur RO'ZIMATOV.

Oynisa Eshmurodova. Bu nom sizga ham yaxshi tanish bo'lsa kerak-a. Ha, barakalla, to'g'ri topdingiz. O'qimishli, dolzarb maqola va xabarlar bilan sevimli gazetamiz «Tong yulduzi»ning

vaqtlarini qanday o'tkazishlari haqida suhbatlashdik.

-Maktabimizni juda yaxshi ko'ramiz, -deyishdi qizlar. -Chunki u yerda hecham zerikmaymiz. «Tarixingizni

OYNISANING ARMONLARI BOR

sahifalarida tez-tez ko'rinib turadigan tengdoshimiz. U respublikamizdagi ko'plab gazeta va jurnallarda e'lon qilingan ko'rik-tanlovlarda ham qatnashib turar, bilag'onu topqirligi bilan «Sog'lom avlod» studiyasi hamda «Darakchi» gazetasining sovrindori ham bo'libdi. O'tgan yili «Kamolot» jamg'armasi va «Sinfidosh» jurnali hamkorligida o'tkazilgan «Chorraha» tanlovida qatnashib, g'olib chiqibdi hamda pul mukofoti bilan taqdirlanibdi.

Oynisa opasi Madina bilan bir sinfda - Samarqand viloyatining Oqtosh shahridagi 59-o'rta umumta'lim maktabining 8-sinfida tahsil olar ekan. Ajablanmang, Oynisaxon o'ta tirishqoq, iqtidorli qizcha bo'lgani uchun ham bir yil barvaqtroq maktabga boribdi. Quvonarlisi, opa-singillarning ikkisi ham faqat a'lo baholarga o'qisharkan. Shuningdek, onalari Zebo opaning beminat yordamchilari ekanlar. Madina onasining ko'magida turli pishiriqlar pishirar, Oynisa esa mol-xolga qararkan. Ularning ikki ukalari bo'lib, 5-sinfda o'qiydigan Mexriddin futbol bo'yicha viloyat musobaqalarida qatnashar, 4-sinfidagi Zuxriddin esa rasm chizishga qiziqar ekan. Ularning eng sevimli mashg'uloti - boshqotirmalar yechish, tuzish ekan. Opa-singillar bilan o'qishlari, sevimli mashg'ulotlari, bo'sh

bilasizmi?», «Balli qizlar!», «Balli yigitlar!» kabi kecha va tadbirlar uyushtiramiz. Darsdan bo'sh vaqtlarimizda «Yosh qalamkashlar», zardo'zlik to'garaklariga, nemis tili, tarix, matematika kabi fan to'garaklariga qatnaymiz. Futbol, voleybol, shaxmat-shashka klublari ham doimo bolalar bilan g'ajum bo'ladi. Shundan bo'lsa kerak, o'zimiz yashaydigan Zalina qo'rg'onidan maktabimizgacha bo'lgan ikki chaqirim yo'lning uzoqligi ham sezilmaydi...

Hammasi yaxshiku-ya, maktabimizdagi isitish vositalarining ishlamasligi, deraza oynalarining sinib ketganligi bois qishda ancha qiynalib qoldik-da. Yana shahar maktablaridagi shart-sharoitlarni, kompyuterlar yonida o'tirib saboq olayotgan tengdoshlarimizga juda-juda havas qilamiz. Toshkentda xolam yashaydilar, ularnikiga borganimizda shahar aylantiradilar. Poytaxtimiz go'zal, bizga juda yoqadi. Lekin, baribir qadrdon qishlog'imiz boshqacha. Nahotki bizning maktabimizda ham shahardagidek sharoit yaratishning imkoni bo'lmasa, deya ko'p o'ylanamiz...

Biz ham tengdoshimiz Oynisaning orzulari ushalishi, armon bo'lib qolmasligi tarafdorimiz.

Nargiza AKBAR qizi,
Toshkentdagi
249-maktabning
7-«V» sinf o'quvchisi.

HUNARMAND BOLA

Akbarjon maktabdan keldi deguncha, dadasining yoniga oshiqar, qilayotgan ishlariga razm solardi. Bora-bora ko'zi pishib, u-bu yumushlariga qarashib yuradigan bo'lib qoldi. Esini tanibdiki, kecha-yu kunduz dadasi, onasi, aka va opalari ish bilan mashg'ul bo'lardilar. Shundanmi, xayolida barcha o'zbek xalqi xonadonidagi beshiklarni xuddi dadasi yasayotgandek tuyulaverardi. Maktabida yoki o'rtoqlari davrasida beshikchilik haqida suhbat boshlanib qolsa, u hammadan ko'proq gapirar, dadasidan eshitgan ertagu rivoyatlarini so'zlab berardi. Bo'sh vaqtlarida o'rtoqlari bilan ko'chada o'ynagisi kelardi-yu ammo dadasiga ko'maklashish qiziqarliroq bo'lgani uchun ham, yonidan bir dam nari ketmasdi...

Dadasi Jizzax shahridagi Shukur Sa'dulla nomli 11- o'rta maktabda mehnat ta'limidan dars berish bilan birgalikda maktabdagi «yosh beshiksozlar» to'garagiga rahbarlik ham qiladi. Xullas, dadasi maktabda ham unga ustozlik qilib kelyapti. Maktabida «hunarmand bola» deb nom olishga ham ulgurdi. Yasagan beshiklari ixcham, pishiq bo'lganligi uchun juda ko'p maqtovlar eshitadi. Sha'niga aytilgan iliq gaplarni esa o'ziniki emas, unga hunar o'rgatgan ota- onasiga bildirilgan olqish deb biladi...

DURADGORLAR OILASI

«Hunar - asrlar davomida e'zozlanib, oltindek yaraqlayveradi. Hunarli inson, hech qachon xor bo'lmaydi». Bu kabi ibratli gaplarni Hilola ota- onasidan deyarli har kuni eshitadi. Ularning o'gitalari, oiladagi muhit Hilola va uning opasiga ijobiy

ta'sir o'tkazdi. Dugonalari ko'chada qo'g'irchoq o'ynashar, u esa yog'och o'ymakorligi bilan shug'ulluanayotgan dadasining ishlarini kuzatib yuraverardi. Kattalarning: «bu qiz bolalarning hunari

emas» deyishlariga qaramay, shu kasbga mehr qo'ydi, yog'och o'ymakorligi san'atini puxta o'rgana bordi. Bir necha bor maktabdagi ijodkor o'quvchilar ko'rigida g'olib bo'ldi. Yaqinda o'z ijodiy ishlari bilan iqtidorli bolalarning X-Respublika anjumanida ham qatnashib, g'oliblar qatoridan o'rin oldi...

Hilola Akromova Jizzax tumanidagi 29- maktabning 9- sinfida o'qiydi. Sinfning a'lochi, odobli, go'zal qizlaridan. O'z hunarini dugonalari ham o'rgatmoqchi bo'lgandi. Ammo, hech qaysi dugonasi Hilolaning san'atini o'rganishga jur'at qilolmadi. Chunki bu hunarning go'zal, nafis tomonlari bilan birga o'ziga yarasha qiyinchiligi muammolari ham bor. Bugungi kunda Hilola islimiy, zanjira, sex va boshqa yog'och o'ymakorligi usullarida ham bimalol ishlashni o'rganib oldi.

Ularning oilasi «Duradgorlar oilasi» deya nom qozongani ham shundan.

TO'QUVCHI QIZ

Shahzoda Xolboyevani o'zi o'qiydigan Haydarbek Abdujabborov nomli 9- maktabda shunday atashadi. Dastlab onajonisidan to'qishning oddiygina usullarini ne mashaqqatlar bilan o'rgangan qizaloqning hozirgi kunda to'quvchilikda oldiga tushadigani yo'q. U 11- sinfda a'lo baholarga o'qish bilan birga olti yildirki maktabda tashkil etilgan «Mohir qo'llar» to'garagiga faol qatnashib kelyapti. To'garak rahbari Dilorom opa Inomovadan zardo'zlik, naqqoshlik, kashtachilik va tikuvchilikning nozik siru asrorlarini o'rganib kelyapti. O'zi o'zlashtirib olgan to'qishning makkajo'xori, popuk, bo'rta, shaxmat, to'g'nog'ich kabi usullarini endi onasiga ham o'rgatyapti.

To'garakning o'zini-o'zi mablag' bilan ta'minlayotgani ham ayni muddao bo'lyapti. Ayniqsa, to'quvchi qiz Shahzodaga mahalla ahlidan ham buyurtmalar tushayapti. Uning esa onasi hamda ustoz o'gitalarini oqlaganidan boshi ko'klarda.

«ANDIJON DO'PPISI» JIZZAXDA

Zafarobod tumanidagi Abu Rayhon Beruniy nomli 3- maktab direktori Obloqul aka Boliyev maktabda qizlar uchun do'ppi tikish san'atini yo'lga qo'ymoqchi bo'ldi. Ishni dastlab rus tili va adabiyoti fani o'qutuvchisi Xumora Tursunaliyeva bilan suhbatlashishdan boshladi. Chunki, Xumora Andijondagi mashhur do'ppichilar oilasining farzandi-da. Direktor o'z fikrini tushuntirishga unchalik ham qiynalmadi. Xumoraxonning o'zi ham anchadan beri xuddi shu fikrni qanday amalga oshirishni bilolmay yurgan ekan. Qizlarning maktab yoshidanoq biror hunar egasi bo'lib kamol topishlari uchun qayg'urayotgan Obloqul aka o'z hisobidan 2000 ming so'm pul berib,

Xumorani Andijonga jo'natdi. Bu pullarga ip va ipaklar, do'ppi tagliklar, qoliplar sotib olib, ishni boshlab yuborishdi. Mana, to'rt yildirki to'garak muntazam faoliyat ko'rsatib kelyapti. A'zolarining soni kundan- kun ortib boryapti.

Milliy uslubda jihozlangan chevar qizlar xonasini ko'rsangiz, bahri dilingiz ochiladi.

Obloqul aka esa maktabga rahbarlik qilibgina qolmay, tadbirkorlik bobida ham o'quvchilariga namuna bo'lyapti. Hozir maktabda sartaroshlik, radio-texnika ustaxonasi, zardo'zlik, rasmchilik to'garaklari faoliyat ko'rsatmoqda. Ayniqsa, jizzaxlik chevar qizlar tikayotgan «Andijon do'ppisi»ning bozori chaqqon bo'lyapti.

HUNARDAN KELGAN BAXT

Jizzax tumanidagi 16- maktabda faoliyat ko'rsatayotgan «Xalq hunarmandchiligi» to'garagi rahbari Nabi aka Qo'shoqovning bu to'garakda ish boshlaganiga mana roppa-rosa 13 yil bo'libdi. Shu vaqt ichida undan yog'och o'ymakorligi, sandiqchilik, beshikchilik, savatchilik, shakldor buyumlar yasash kabi hunarlarning sir-asrorini o'rgangan shogirdlari qanchadan-qancha. Bugungi kunda to'garak a'zolarining soni 40 dan ziyod. Farzandlarining bo'sh vaqtlari bekor o'tmay, hunar o'rganayotganidan ota- onalari juda mamnun bo'lishyapti. O'z baxtini hunardan topgan Nabi aka singari fidoiy insonlar bor ekan, qadriyatlarimiz unut bo'lmaydi, milliy hunarmandchiligimiz ajdodlar qo'lida ardoqlanaveradi.

Ma'mura MADRAHIMOVA.

Feruza osmon uzra zarrin nurlarini taratayotgan quyoshni ko'ring. Ba'zilar uni yorug'lik manbai, desalar, ba'zilar quyoshda erta tongda sochlarini yoyib kelayotgan qizning timsolini ko'radilar. Men esa quyoshni onalarga qiyoslاديم. B i z onalarimiz bag'ridan,

QUYOSH

Qatra

bosh ko'targan maysalargacha quyoshga talpinadi, uning zarrin nurlaridan kuch-quvvat oladi...

Tilagim, quyoshimiz hayot osmonida hamisha porlab turaversin. Xonadonlarimiz quyoshi onajonlarimiz baxtimizga omon bo'lishsin.

Nargiza PAYZIYEVA,
Alisher Navoiy nomli
Respublika Nafis san'at
litseyining
9 -«A» sinf o'quvchisi.

Tahririyatimizga bir bolakay kirib keldi. Qo'lida kattakon rasm doftari ham bor edi. «Men Akromjon Rahmatjonovman» deya o'zini tanishtirdi-da, gapni nimadan boshlashini bilmay, biraz iymonib turib qoldi.

—Rasm chizasanmi deyman-a? Qani, rasmlaringni ko'raylik-chi, - deya suhbatga chorladim uni.

—Ha, rasm chizishga juda qiziqaman. Rasmlarim sizlarga ma'qul kelsa, ularni gazetangizda chiqarsangiz, degandim, -dedi sekingina.

—Avval tanishib olaylik. Qaysi maktabda, nechanchi sinfda o'qisan? O'qishlaring qanaqa? ...Shundan keyingina bolakay «tilga kirdi», tortinchoqlik

alomatlaridan asar ham qolmadi. Uning gaplaridan poytaxtimizning Akmal Ikromov tumanidagi 238- maktabda, 4- sinfda a'lo baholarga o'qiyotganini, bo'sh vaqtlarida badiiy kitoblari, asosan, ertak o'qishni yoqtirishini, eng sevimli mashg'uloti - rasm chizish ekanligini bilib oldik. O'qigan ertagi-yu ko'rgan multfilmlari qahramonlarini rasmlarida aks ettirarkan. Yana, tabiat manzaralarini, tengdoshlarining suratlarini chizishni xush

ko'rarkan.

Chizgan rasmlari bizga y o q d i .

Gazetamizning ushbu sahifasini Akromjon chizgan rasmlari bilan bezatdik. Ular sizga ham manzur bo'ladi, deya umid qilamiz. Aziza.

Aziz bolalar! Taniqli sharqshunos olim va zabardast tarjimon Shoislom bobo Shomuhamedov qutlug' sakson yoshga to'ldilar. Jamoatchi muxbirimiz Mirza Anvar Karimov bu ajoyib inson bilan uchrashib suhbatlashdilar.

- Assalomu alaykum, ustoz! Qutlug' yoshingiz bilan tabriklaymiz. Sizga sihat-salomatlik tilaymiz.

- Rahmat, o'g'lim. Oloh sizlarga ham shunday ulug' yoshlarga yetishishni nasibu ro'zi aylasin.

- Bolalik yillaringiz qanday kechgani gazetxonlarimizni juda qiziqtiradi.

- Men Toshkentning Devonbegi mahallasida, hunarmand kosib oilasida tug'ilib voyaga yetganman. Oilamizda bobom yashagan davrda yaxshi bir an'ana - kitobni e'zozlash qaror topgan edi. Bobomdan meros qolgan mavlono Jaloliddin Rumiyning

Men elektr ustara bilan soqol olar edim. Besh kuni kam ikki yashar nabiram Otabek kelib qoldi. Taqqa to'xtab, bir dam qarab turdi-da, dedi:
- O'sha pelesosingizda mening yuzimni ham tozalab qo'ying.

kabi so'z sultonlarining hikmat to'la baytlari maktablar, turli madaniyat maskanlari, sihatgohlarni bezab turibdi. Ularning xalq orasida bunchalik qadrlanishining sababi nimada?

- Kishi go'zal bog'larda sayr qilib yurganda, dengiz bo'ylari zavqini surganda, tog' etaklari oqshomining ajoyib oromidan bahramand bo'lganda,

BO'LUR KUCHLI, HAR KIMKI DONO ERUR

hatto, laziz bir taom yeganda yaqin kishilarini, yoru birodarlarini, do'stlarini eslaydi. Ularni ham shu lazzatlardan bahramand qilgisi, shu ne'matlarni birga baham ko'rgisi keladi. Men ham qachonki, Rudakiy, Firdavsiy, Hayyom, Jomiy va boshqa ajoyib so'z ustalari asarlarini mutolaa qilar ekanman, dilimda shunday his g'olib kelib turadi. Mening sevgan kishilarim forschani bilmagani uchun bu lazzatdan bebahra, ammo bunga tashna va bunga to'la huquqli o'zbek kitobxonlari ko'z o'ngimda turadi. Men ularni Rudakiyning tog' havosidek musaffo she'rlari, Umar

Otabek ebonit ruchkani qo'liga olib, u yoq-buyog'ini aylantirib ko'rdi-da, biror sirning tagiga yetgandek, mamnuniyat bilan:
- Dadajon, bu yog'ochdan qilingan temir-a? - dedi.

Hayyomning har qanday horg'inlikni oladigan ruboiylari, Hofizning jo'shqin yurak alangasi o'ynab turgan g'azallari, hayot tajribasidan kamolatga yetgan donishmand Sa'diyning hikmatga to'la miravlari, xullas, fors-tojik so'z xazinasining turli-tuman jilo berib turgan hamma javohirlaridan bahramand etgim, ularni dunyoga ko'z-ko'z qilgim, bu ajoyib gulzorning xushbo'y isini do'stlarim, barcha kitobxonlarga yetkazgim keladi.

- Naqadar oliyjanob, ulug' niyat. Ustoz, o'zingiz buyuk shoirlar yurtida bo'lganmisiz?

- Eron ilmiy jamoatchiligi kaminaning fors adabiyotini o'rganish va targ'ib qilish sohasidagi ishlarini yuksak baholab, Firdavsiy nomidagi

Xalqaro mukofot bilan taqdirlashdi. Zar qadrini bilgan zukko olimlar, adabiyot muxlislari qayerda bo'lmaylik bizga chuqur izzat-hurmat ko'rsatishdi. Turli uchrashuvlarga taklif etishdi. O'zbek mumtoz adabiyoti, o'zbek xalqining tarixi, madaniyati, turmushi haqida savollar berishdi. Jamoatchilik vakillari, adabiyotshunos olimlar bilan uchrashuvlar bo'lib o'tdi. Ulug' adiblarning qo'nim topgan maskanlarida

bo'lib ziyorat qildik.

- Ustoz, ilmiy, ijodiy rejalarangiz haqida ham to'xtalib o'tsangiz.

- Bajonidil. YAqinda Jahonni maftun etgan adabiyot kitobim bosmadan chiqdi. Ma'lumki, ajdodlarimiz juda ko'p fanlar

- Dadajon, qor suvdan bo'lgan ekan, - deb qoldi Otabek ko'chadan uyga kirib.
- Nega? - dedim men gap nimada ekanini bilmay.
- Mana, qalpog'imni xo'l qilib qo'ydi-da.

mohiyatini she'riy ifoda etishga muvaffaq bo'lganlar. Natijada matematika, ilmi aruz, hatto, tabobat ilmidan she'riy qo'llanmalar vujudga kelgan. Ularda she'riy matnning muxtasarligidan va yaxshi eslanishidan foydalanganlar. Kamina ham ushbu an'anani davom ettirib, forsiy tildagi adabiyot tarixiga oid bu o'quv qo'llanmani tuzar ekanman, unga she'riy tartib berishni o'z oldimga maqsad qilib qo'ydim.

Otabek Shoislom Shomuhamedovning nabiralari. Domla uning 2 yoshdan 5 yoshgacha davrda so'zlagan gaplari ichida favqulodda dono va qiziqarlilarini bir daftarchaga yig'ib, kitobcha qilganlar.

Quyida shu kitobdan namunalar o'qiysiz.

Otabekka kelsak, u hozir mikroxiirurg. U mikroskop yordamida jarrohlikni amalga oshiradigan shifokor urolog.

Fidoyi insonlar hamma davr, hamma jamoat uchun quyoshdek zarur. Ular go'yo millat timsolidirlar. Turli yillarda xalqimizning faxri bo'lib qolgan zamondoshlarim olimlar, shoirlar, san'atkorlar haqida yozgan ocherklarimni to'plab «esdaliklar» kitobimni nashriyotga topshirdim. YAqin kelajakda kitobxonlar qo'liga borib tegsa ajab emas. Sog'-omon bo'lsam, o'quvchilarga yangi-yangi kitoblar tuhfa etish niyatim bor.

- «Tong yulduzi»ning o'quvchilariga, O'zbekistonimizning barcha bolalariga istaklaringiz?

- Vatan gulshanida har bir bola bir muattar gul. Uning barq urib yashnashini tilayman. Aziz farzandlarim, har biringiz ota qalbini gul, ona qalbini dur deb biling. Ota-ona, mahalla, el-yurt ardodagi qobil farzandlar bo'lib yetishing. Ilm ziyosi so'nmaydigan nurdur. Bu nur hayotingizni charog'on etsin. Kimki bilimdon, ilmi bo'lsa hammadan kuchli insondir.

Buyuk adib Firdavsiy:

Bo'lur kuchli, har kimki dono erur,

Men bir oz betob bo'lib yotar edim, Otabek ham o'z o'yinchoq asboblari bilan kelib yuragimni eshtar, yonimdan ketmas edi. Shunday kunlardan birida orqamdagi banka izlarini ko'rib qoldi-da:
- It-ye, dadajon orqangizga qalam bilan banka chizib qo'yibdilar-ku, - dedi.

Bilimdan dili pir barno erur, deb bejiz aytmaganlar.

- Mazmunli suhbatingiz uchun tashakkur ustoz.

KO'Z oldimizda kichik, chiroyli Tamg'a rasmi tushirilgan kitobcha turibdi. Oppoq muqovada «O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi» deb yozilgan. Uni ohista varaqlaymiz. Unda butun hayotimiz istiqbolli: Istiqbolimizning kechagi, bugungi va kelajagi ochiq-oydin ifoda qilingan.

Bu nafis risola Mustaqilligimiz Bayrog'i, Tamg'asi va Madhiyasi-timsoliy belgilari bo'lib gavdalanadi. Mustaqillik g'alabalari yozilgan. Ayanchli o'tmish, o'tish davri, istiqbolli kelajak to'la o'z aksini topgan.

KITOB - Mustaqillik timsoli,
KITOB - Qonun majmuasi,
KITOB - Muqaddas Vatan ramzi,
KITOB - Hayoting yo'ldoshi.

Bizning Konstitutsiyamiz Istiqlol g'oyasi, kelajagi buyuk O'zbekiston, Prezident degan so'zlarni jamlagan.

ISTIQLOL.
O'ZBEKISTON.
PREZIDENT.

Bu uch so'zni ajratib bo'lmaydi. Quloq solaylik bu so'zlarga. Bu purma'no so'zlarni qalbing to'la his qilmoq-da. Darvoqe, bu so'zlar

mag'zini chaqqaningga juda ko'p bo'lgani yo'q. Eshitganing — birinchi martadir. Vaqt o'tishi bilan bu so'zlar sening murg'ak qalbingda eng muhim, eng qadrii, go'yo — Ona, Vatan kabi muqaddas, qimmatli bo'lib jo bo'lar!

Konstitutsiyamiz — mamlakat qonunlarining bosh majmui, Asosiysi hisoblanadi. Baxt QOMUSI bo'lmish Konstitutsiyamiz orqali davlat boshqariladi. Yashash tarzimiz, mehnat faoliyatimiz, ta'lim-tarbiya va dam olishimiz — barcha-barchasi kafolatlangan. Asosiy Qonunimiz huquq va burchlarimizni belgilaydi.

Konstitutsiyada davlat suvereniteti nega ifoda qilingan? Nega o'tmishga nazar tashlanmagan?

Prezident aytganlariday, milliy davlatning ravnaq topishi o'tmishdan boshlanadi, o'tmishsiz — buyuk kelajak yo'q!

Buyuk istiqbol Istiqloldan boshlanadi.

O'tmishni chuqur anglamay bugunni his qilmaysan, kelajak uqlari ko'rinmaydi.

Bizning Konstitutsiyamizni varaqlar ekanmiz, o'tmish, hozir va kelajakka nazar tashlaymiz.

O'qing, yangi kitob

XXX

FASLLARNING oltin davri kuz boshlanadi. Birinchi sentyabr. Sen uchun qo'shaloq buyuk bayramga aylangan. Bu — Mustaqillik kuni — O'zbekiston davlatining tug'ilishi katta va unutilmas bayram. Yangi demokratik davlat vujudga kelgan kun. Ikkinchi bayram — bu Sening yangi o'quv yiling boshlanishi.

...Mustaqillik darslariga qatnashganmiz. Sening jon quioq bo'lib, Istiqlol, O'zbekiston, Prezident to'g'risidagi hikoyalarni tinglaganing guvohimiz.

1991 yil 31 avgust. Navbatdan

tashqari O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi (Majlisi) sessiyasi. Unda Prezidentning mardona Mustaqillikni, O'zbekiston Mustaqilligini e'lon qilishi... asriy orzularimiz, otabobalarimiz hohish-irodasining ifodasi edi.

XXX

TARIXIY sanalarni (1991 yil 31 avgust, 1 sentyabr) o'ylab, xotiramida quyidagi so'zlar paydo bo'ldi:

«Hozirgi va kelajak aviodlar oldidagi yuksak ma'suliyatni anglash».

Bu so'zlar — bizning Konstitutsiyamizda bitilgan.

«Bizdan ozod va obod Vatan qolsin», degan Prezidentimiz nasihat shiori ham Sizlarga atalgan qalb-dil so'zlari. Bularga amal qilishimiz, o'zimizni, o'zgalarni baxtli-saodati qilishimiz kerak.

Istiqlol istiqbolli kelajak uchun va ayniqsa yoshlarga, bolalarga cheksiz g'amxo'riik qilmoqda. Sog'lom aviod uchun: boshlang'ich ta'lim-taibiyaga o'zgacha munosabatda bo'lish, dam olish lagerlarini jonlashtirish, o'quv qurollarini bepul berish — bularning hammasi Sizlarga qaratilgan.

Kelajakning porloq bo'lishi uchun avlodlar oldidagi manfaat va

burchlarimiz hali juda ko'p. Ularni amalga oshirish uchun kurash davom etaveradi.

XXX

ISTIQLOL, mustaqillik uchun kurash azaldan olib borilgan. Uni bobokolonlarimiz — Spitamen, Shiroq, To'maris, Jaloliddin Manguberdi, Amir Temur va boshqalar kurashib qo'lga kiritganlar.

O'ris bosqini davrida Po'latxon, Dukchi Eshon, Behbudiy, Mustafo Cho'qay, Fayzulla Xo'ja, Cho'lpon, Fitrat, Munawar qori, Abdulla Qodiriy, Akmal Ikrom va boshqalar millatimiz ozodligi, erkinligi uchun kurashganlar. Bunday istiqloq kurashchilarini hozir anglab, yaxshi bilayapmiz.

O'zbekiston Istiqloli ularni tiriltirdi, ular nomini tikladi.

Hozir ular nomi bilan atalgan shaharlar, tumanlar, maktablar o'nlab, yuzlab. Butun bir tarix, butun davr yaratildi, yaratilmoqda.

Baxt Qomusini faxr va g'urur bilan o'qir ekanmiz, «fuqarolar tinchligi va milliy totuvligini ta'minlash», tarixiy o'tmishimiz — istiqloqlar nomini avaylab, e'zozlash lozimligini shukronalik bilan his qildik.

O'zbekiston Respublikasi Davlat matbuot qo'mitasining G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va sa'nat nashriyoti.

Ona tabiatimiz cheksiz boyliklarga ega. Unda tirik mavjudotlarning milliondan ortiq turlari mavjud. Hozirgi kunda ekologiya bo'yidagi nosozligi natijasida ularning barchasida organik modda almashinuvi buzilishi hollari kuzatilmoqda.

Neft chiqindilarining ariqlar, ko'llarga oqizilishi ularni yashovchi mavjudotlarning kamayishiga, zavod va fabrikalardan chiqayotgan tutunlar noyob qushlarning yo'qolishiga, har xil kimyoviy o'g'itlarning ishlatilishi esa foydali hasharotlarning qirilib ketishiga olib kelayapti.

Ona tabiatimizga yetkazilgan zarar insonlar salomatligiga ham o'z ta'sirini o'tkazmay qolmaydi. Hozirgi kunda O'rta Osiyo xalqlari uchun muhim muammoga aylangan Orol dengizi suvining kamayishi fikrimizga dalil bo'la oladi.

Aziz o'quvchilar, men sizlarga ona tabiatimizning rivojlanishi

EKOLOGIYA NIMA?

va kundalik muammolarimiz haqida so'zlab bermoqchiman. Dastlab «Ekologiya» so'zi haqida tushuncha bermoqchiman. «Ekologiya» - insonning tabiat bilan aloqasini, demakki, tirik mavjudotning tabiat bilan uzviy bog'lanishini o'rganadigan fan bo'lib, 1886 yilda nemis olimi E. Gekkel tomonidan fanga olib kirilgan.

«Ekologiya» grekcha so'z bo'lib, «Eko - uy-joy va «logoye» fan» degan ma'noni anglatadi. Endi esa, tabiat haqidagi bilimlaringizni sinab ko'rish maqsadida «O'simliklar olamiga sayohat» nomli viktorina savollarimni taqdim etmoqchiman:

1. Tabiat o'zi nima?
2. Nima uchun tabiatni «Ona tabiat» deymiz?
3. Tabiatshunoslik nima?
4. Ekologiya nima?
5. Finologiya nima?
6. Respublikamizda necha xil dorivor o'simliklar bor?
7. Pomidor va karam ko'chatlarini ekishdan oldin nima uchun o'q tomiri chimtalanadi?
8. Urug'lar unadigan va unmaydigan bo'ladi, sababini ayting?
9. Yerga urug'ni ekishdan oldin nima uchun yer yumshatiladi?
10. Nima uchun o'simlik tagiga tuproq tortiladi?
11. Ikki o'quvchiga xonaki gullarni sug'orish topshirildi, birinchi o'quvchi vodoprovod suvi bilan, ikkinchi o'quvchi esa xonadagi suv bilan sug'ordi. Qaysi o'quvchi to'g'ri ish qilgan?
12. Ikki o'quvchiga tajriba yer maydonidagi kartoshkani chopish topshirildi. Birinchi o'quvchi yer quruq bo'lgani uchun chopmadi, ikkinchi o'quvchi esa chopdi. Qaysi o'quvchi to'g'ri ish qilgan?
13. Qaysi o'simliklarning tomiri dorivor?
14. Respublikamizda necha xil o'simliklar bor?
15. Quruq choy nima?
16. Dunyoda

eng uzun o'tsimon o'simlikning nomini ayting?

17. Qaysi daraxtni sigir kabi sog'ish mumkin?

18. Qaysi o'simlikning poyasi ovqatga ishlatiladi?

19. Gullar necha usulda ko'paytiriladi?

20. Nima uchun kartoshka ikkinchi non deyiladi?

21. Qaysi gul gullar podshosi hisoblanadi?

22. Nima uchun suv gullaydi?

23. Kartoshkaning Vatani qayer?

24. Kungaboqarniki-chi?

25. Paxta necha yillik o'simlik?

26. Daraxtlar necha usulda payvand qilinadi?

27. Bir yillik o'simliklarni ayting.

28. Ko'p yillik o'simliklarni sanang.

29. Qaysi o'simlik sharqning noni hisoblanadi?

Bolaligimdan qushlarni sevaman. Ularni Olloh yaratgan o'n sakkiz ming olamning go'zal mavjudotlari deb bilaman. Esimda, «Qush olib bering, boqaman» deya oyimga harxasha qilib, xoli-jonlariga qo'ymasdim. Chamasi, 5 yoshlarda edim. Yaxshi ucholmayotgan chumchuq bolasini tutib oldim. Sevinchim ichimga sig'may ketdi. Qushchani avaylab ko'tarib, bir bo'sh xonaga olib kirdim. Oldiga don-dun, idishchada suv ham qo'yib qo'ydim. Eski bir do'ppi topib, qiyqimlardan yumshoqqina o'rin hozirladim. Oyim indamadilaru lekin uyimizdagi kattalar meni koyib berishdi. «Qushchani olgan yeringga qo'yib qo'y, nasi kelib olib ketadi» deyishdi. Men esa

ESSIZ, QUSHCHA!

bilganimdan qolmadim. Uchib ketmasin, deya oyog'ini ip bilan bog'lab ham qo'ydim. Keyin xotirjam uyquga ketdim...

Ertalab ne ko'z bilan ko'rayki, qushcha ko'zlarini yumgancha cho'zilib yotardi. Oldiga qo'ygan

«nozu-ne'matlar»ga qushcha qayrilib ham qaramabdi. Shundagina xato qilib qo'yganimni, ozodlikning har qanday ne'matdan a'lo ekanligini, tabiatning biz anglolmaydigan o'z qonun-qoidalari borligini tushunib yetdim. Kattalarning nasihatlariga quloq solsam bo'lar ekan...

Xosiyat RAJABOVA,
O'zbekiston Milliy

Universiteti,
jurnalistika fakultetining
1-kurs talabasi.

ONAJONIM - TABIAT

Bolaligimda

«Laylak keldi, yoz bo'ldi,

Qanoti qog'oz bo'ldi» deya

qo'shiq kuylab yurardik.

Shundanmi, nimagadir

laylaklar yoz oylarida

uchib kelishadi, degan

fikrda yurarkanmiz. Aslida

laylaklar biroz ertaroq,

Navro'z kunlari arafasida o'lkamizga

uchib kelishadi. Qadrdon inlariga dastlab

oila boshliqlari qaytishadi. Shamol va

izg'irinlar to'zitiv yuborgan uyasini

«qayta ta'mirlab», uzoq-uzoqlarga

termulgan kuyi, o'z justini

ketishadi.

Tabiatan unsiz bu jonivorlar qanotlarini yengil yoyib, boshini biqiniga qo'ygancha, qayroqi o'yin ovozigacha xshash tovush chiqarib, birini erkalaydi.

Bahorning o'rtalariga borib tuxum paydo bo'ladi. Laylaklarning biri tuxum bosib o'tiradi, ikkinchisi esa botqoqlikdan yemish izlaydi. Tuxumni yorib chiqqan qushchalar juda nozik bo'ladi.

XUSH KELDINGIZ, OPOQ LAYLAKLAR!

intizorlik bilan kuta boshlaydi. Axir ular qish bo'yi bir-birlaridan ayriliqda yashaydilar-da. Ularning birgalikdagi qisqacha hayotlari yangi avlodni dunyoga keltirish, boqib, voyaga yetkazish va parvoz qildirish bilan nihoyasiga yetadi. So'ngra, olis o'lkalarga yakka holda uchib

Ikki oydan keyin qanot chiqarib, kuzda o'z galalari bilan janubga uchib ketishadi.

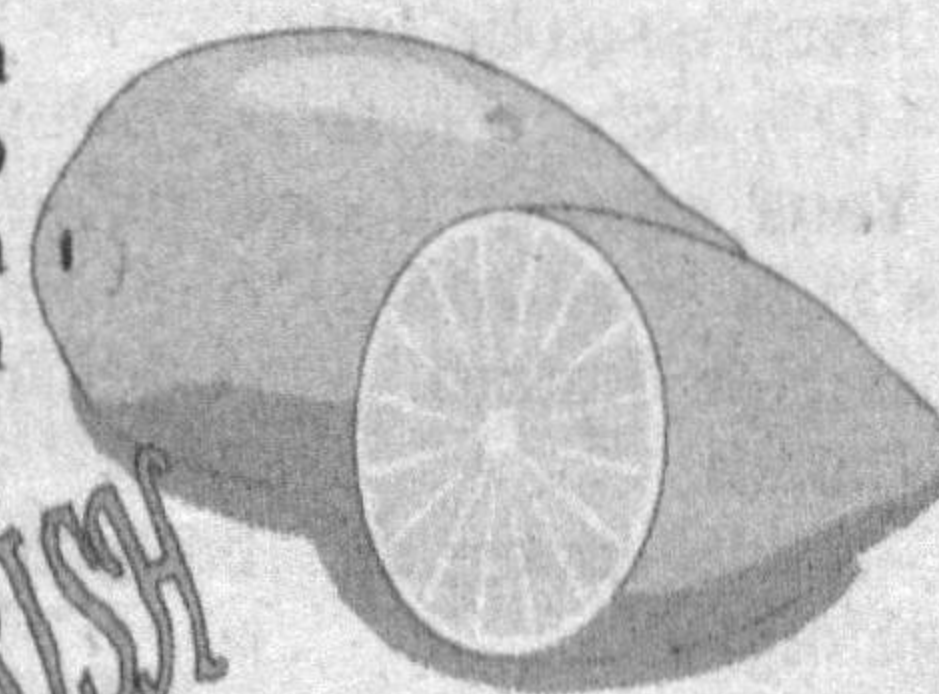
Laylaklar 35-40 yil umr ko'radilar. Oqqush, tuvaloq va boshqa noyob qushlar kabi oq laylaklarni ham ovlash ta'qiqlangan. Uning nomi O'zbekistonning «Qizil kitobi»ga kiritilgan.

Aziz bolajonlar! Ciz limonning nihoyatda shifobaxsh, darmondorilarga boy, xushxo'r meva ekanligini yaxshi bilasiz. Lekin bu o'simlikni yetishtirishni, tabiiy sharoitda qanday ko'paytirish mumkinligini hammangiz ham bilavermasangiz kerak-a?

Quyidagi tavsiyalarimizni ota-onalaringiz bilan birgalikda o'qib chiqsangiz, limonni xona sharoitida o'stirish usullarini bilib olasiz.

Qalamcha uchun limonning 0,4 yoki 0,6 sm. yo'g'onlikdagi yaxshi pishgan navdalari olinadi. Juda yo'g'on navdalari ildiz olmaydi, ingichkalari esa o'sishdan orqada qoladi. Qalamcha qilish uchun navdalar bog' qaychi yordamida 10-12 santimetr uzunlikda (4-5 ko'zachali qilib) kesiladi. Qalamchani pastki kesigi barg bandining xo'rdi tagidan, yuqorigisi esa kurtakdan 0,2 sm. balandroq joydan kesilishi kerak. Qalamchadagi pastki barglar olib tashlanib, yuqoridagi 2 ta barg qoldiriladi. Barglarning

Shunday qilib tayyorlangan eritmaga qalamcha boylamlarni pastki tomoni bilan 18-20 soat davomida botirib qo'yiladi. Toza suv bilan yuvgach,

yashikka o'tkaziladi.

Limon qalamchalarini ildiz oldirishda Geteroauksin qo'llash, qalamchalarning ildiz olish foizini ko'paytiribgina qolmay, tez o'sib ketishiga ham yordam beradi.

Qalamchalarni tez ildiz oldirish uchun 7-8 sm. qalinlikda saqlash va 0,2 foizli Ammoniyli selitra eritmasi bilan bir ikki bor oziqlantirish yo'li bilan parvarish qilinadi.

Ildiz olingan qalamchalarni ko'chirib o'tqazish uchun torf va chirindi aralashmasidan tayyorlangan tuproq 15 sm. qalinlikda qilib, katta tuvaklarga o'tkaziladi.

Bu ishlar asosan yilning bahor va yoz faslida bajariladi.

Sahifani Ali KO'CHIYEV
tayyorladi.

Bir ijodkor sifatida juda ko'p maktablarda, o'quv yurtlarida uchrashuvlarda bo'lganman.

Avvalo, uchrashuvlarning tashkiliy tomoni haqida. Deyarli, barcha uchrashuvlar hamisha bir qolipda o'tadi. Deylik, shoir yoki yozuvchi bir dargohga boradigan bo'lsa, albatta kitoblaridan ko'rgazma tashkil qilinadi. Uch-to'rtta bola uning asarlaridan yodlaydi. Yana bir bola qalamkashning tarjimai holini erinmay, qog'ozga qarab o'qib beradi. Bu tantanavor qism tugagach, shoir yoki yozuvchiga so'z beriladi. Shoirga oson. She'rini goh yoddan, goh qog'ozga (kitobga) qarab o'qib beradi. Buyog'i qarsak. Olqish.

Uchrashuvni bir tekis o'tishi uchun sinf rahbarlari, o'qituvchilari, zaldagi bolalarni boshqaradi. Betoqat o'quvchilarga tanbeh beradi.

- Jim o'tir!

- Tek o'tir!

- Eshit, - qabilida.

Bu oddiy hol. To'planganlarni bir maromda ushlab turish qiyin. So'z topib berish undan ham og'ir.

Ana shunday qolipga o'rganib qolganlar «uchrashuv ssenariysi har doim shunday tuziladi-da» - deyishlari turgan gap.

Aslida, bu qolipdan allaqachon voz kechish kerak. Uchrashuv muloqotga aylansin. Tinglovchi faqat tinlovchiga aylanmay, ijodkor olamiga kirib borsin.

So'rasin, surishtirsin. Bilmaganlarini shu bahonada bilib olsin.

Kuni-kecha «Tong yulduzi» tahririyatiga kirsam, bosh muharrir xodimlariga «Safar aka bilan suhbat qilmaysizlarmi», - deb taklifi topshiriq berdi. Yo'q demadim. Negaki, o'zim ishlagan gazeta. Shu yerning tuprog'ini yalab, shoiru yozuvchi bo'ldim. Elga tanildim. Yetti yil umrim ana shu ostonada o'tdi.

Men bilan suhbatni ajoyib jurnalist Feruza Jalilova olib boradigan bo'ldi. Odatim bo'yicha so'radim.

- Suhbatni qachon boshlaymiz?

Feruzaning javobi tayyor turgan ekan:

- Safar aka, sizdan ko'ra o'zingizni yaxshi biladigan yo'q. Yaxshisi, o'ziyiz savol tuzib, o'ziyiz javob yozib bering.

Bu gapni eshitib, xayolimga qolipdagi uchrashuvlar keldi. Ko'pincha biz tinglovchini obdon toliqtirib qo'yib, keyin savol-javobga o'tamiz. Davrani olib boruvchi zalga chaqiriqnamo xitob qiladi.

- Qani, falonchi akaga savollar bormi?

Shundan keyin birdaniga zalda jonlanish, shivir-shivir boshlanadi.

- San ayt.

- San so'ra.

- San qo'l ko'tar!

Shuncha taraqa-turuq, jim o'tirgandan keyin savol beruvchi qo'l ko'taradi:

- Birinchi she'ringizni qachon yozgansiz?

Javob qisqa bo'ladi:

- O'n uch, o'n to'rt yoshimda.

Yana «sen so'ra, sen so'ra», boshlanadi. Ba'zida o'qituvchisi o'quvchisi qulog'iga shivirlab ketadi. «Bilimdon» bola qo'l ko'taradi.

- Sizda adabiyotga bo'lgan havasni kim uyg'otgan?

- Endi bu savolga yotig'i bilan javob beraman.

- Men hamma fanlardan ko'ra, adabiyotni yaxshi ko'rardim. Buning ustiga qish kechalari uyga mehmon kelganda dostonxonlik qilardim. U yillarda televizor degan vaqtni oladigan buyum yo'q edi. Momoyu bobolarimizdan cho'pchagu ertak eshitardik. So'zga, kuyga ishtiyiqim baland edi.

Bir qaraganda savol bergan o'quvchi bu javobdan qoniqqanday bo'ladi.

O'tirganlar chapak chalib qo'yadi.

Bundan keyingi savollar xuddi shu taqlid davom etadi.

- Birinchi she'ringiz qachon e'lon qilingan?

- 1957 yilda.

- Birinchi kitobingizning nomi nima?

- «Tog'lardaman», 1970 yilda chop etilgan.

- Qaysi taomni yaxshi ko'rasiz?

- Lag'monni.

- Hozir qaysi asar ustida ishlayapsiz?

- Mustaqillik davri bolalari haqida turkum hikoyalar yozayapman. «Mitti tijoratchi» degan kitobim nashrga tayyorlanmoqda.

Ketma-ket qarsak chalinadi. Keyin gul tutish boshlanadi. Keyin dastxat olish...

Aslida esa, mening tabiatimga xos hislatlar qolib ketadi. Bilsangiz, tabiatan biroz injiqroqman. Lekin ko'nglim, dilim haddan tashqari oq. Hasad emas, faqat havas bilan yashab kelayapman. Qiziqchilikni, to'g'ri so'zlikni yaxshi ko'raman. To'g'ri so'zim uchun ba'zi birovlariga yoqmayman. Bugungi ishni sira-sira ertaga qo'yamayman. Ichki tartibim bor. O'z vaqtida bajaraman. Va'dabozlikni, yolg'on so'zni jinim suymaydi.

Yolg'ondan qo'rqishimning boisi: Momom rahmatli «qirg'iz yolg'on gapirgan odam yorilib o'ladi» deb kundakun ora qulog'imga quyib o'stirgan. Bir marta yolg'on gapirib, toza adabimni yeganman.

U mana bunday bo'lgan edi:

Ro'za

payti edi.

Men o'ynab-

o'ynab, uyga kech

qaytdim. Onam rahmatli

so'radilar.

-Qayerlarda yuribsan?

Men bulbuli-go'yo bo'lib boshladim:

-Muallimimiz Maksim Karimov to'y qildilar. Man to'yga qarashdim.

-Iye,- dedilar

onam, - Qaysi

musulmon

odam ro'zada

to'y qiladi.

Onam o'choq

boshidagi

kosovga qo'l

cho'zishlari

bilan boloxona

zinasiga qarab

chopdim. U

yog'ini

aytmayman...

Boloxona

haqida

Boloxona-

mening

darsxonam edi.

Yarim kechagacha bu yerda

chiroq o'chmasdi.

Ovozimning boricha

qo'yvorib, baxshilarga o'xshab, sayrab kitob

o'qirdim.

Birinchi yolg'ondayoq qo'lga tushganimni

bilib oldingiz. Men esa ro'za paytida to'y

qilinmasligini ilk bora o'shanda bilib oldim.

Tavbalar qilganman. O'sha tavba hamon

qulog'im ostida turibti.

Men-ku hanuz tavba bilan yashayman.

Bolalarimgayam ana shuni yuqtirganman.

Biroq to shu kungacha shunaqa

yolg'onchilarni ko'rdim-ki... Bay-bay...

Mening cho'chib aytgan yolg'onim ularniki

oldidaip yecholmaydi...

Buning barisi, SHo'ro degan shaytonlar

mamlakatida yashaganimizning kasofati.

Hamon, bu darddan to'laligicha

qutilolganimiz yo'q. Tozarish, yangilanish

davom etmoqda.

Oilamiz nochor yashardi. Yashash kerak.

Buning iloji bitta. Ul-bul bilan shug'ullanish.

Onam, momom nonvoylik qilamiz, dedilar.

Bunga sabab, uyimiz yoni bozor. Hozir bu

bozor yo'q. Buxorodan tashqariga

joylashgan. Unda «Xotinlar hammomi»

(hammomi kunjak) bilan yonma-yon,

tutash devor edi.

Nonvoylik bahonasida xamir qorishni,

non yopishni, non sotishni o'rgandim.

Bozor atrofida yashagan bolalar hayotni

ko'proq biladi deyishadi. Bu to'g'ri gap. Men

bozorda to'g'riniyam, o'g'riniyam

ko'raverib, pishganman.

Muhimi, tiyinlarning qadriga yetaman...

Birinchi she'rim chiqqanida men sinfda

«katta» shoir edim. Sinfdosh bolalar

bepisand qarasa-da, ammo qizlar havas

qilishgan. O'sha havas-havasligicha olib

ketdi...

O'ninchini tugatib, hozirgi Toshkent

Davlat Milliy Universiteti tomon yo'lga

chiqdim. Qo'lda fanerdan yasalgan jomadon.

Ichida darslikdan boshqa hech vaqo yo'q.

Toshkent qaydasan, deb, Kogon vokzalidan poyezdga chiqib oldim. «Katta shoir o'qishga ketyapti»... Ust-bosh esa yupun. Oyoqda rezinka botinka.

Aytmoqchi, Kogon vokzali u yillarda o'ta ko'rimsiz edi. Uning devorida urushdan keyingi yillarda quyidagi yozuv paydo bo'lgan:

Proshay, Buxari,

Shalgan i shugari!

Buni polyak do'stlarimiz yozib qoldirgan. Ikkinchi jahon urushi yillarida juda ko'p polyaklar Buxoroga evakuatsiya qilingan ekan. Urush tugagach, o'z yurtlariga qaytaturib, vokzal devoriga ushbu yozuvni qoldirishgan.

B u

voqealar mening ongimni yoritib borardi. Demak, urush yillarida dasturxondagi taom sholg'om bilan jo'xori, go'ja bilan zog'ora bo'lgan.

Buni qo'yavering. Urush yillari, undan keyin ham paxta rejasi (plani) to'lmasa, uyma-uy yurib, maxsus vakillar ko'rpa-to'shakdagi paxtani yig'ib ketardi...

Toshkentga kelib tushdim. U yillarda Universitet hozirgi Amir Temur xiyoboni qarshisida edi. Izlab - izlab, hujjat topshiradigan xonani topdim. Tibbiy ko'rikdan o'tib, hujjatni jurnalistika

bo'limiga

topshirdim.

Xuddi shu

yerdama

mahalladoshim

Omondan

Muxtorni

uchratdim.

Buyog'i,

imtihonlarga

tayyorlanish.

Omon bilan

daraxtlar

soyasida dars

tayyorlaymiz.

Imtihon

boshlandi. Men

birinchi yozma

(inshodan) gajakdor «ikki»ni olib, qaydasan Buxoroi Sharif, deb ota yurtga qaytdim. Yelkada bir shoda teshkulcha. To Buxoroga yetguncha avtobus bir necha marta to'xtadi.

Men teshik kulcha yeb, ariqdan suv ichib kelaverdim.

Uyga kelib, eshikni ochishim bilan onam so'radilar:

- Ha, bacham, o'qishing nima bo'ldi?

- Yiqildim...

Mening «o'qishdan yiqilib» kelganim birpasda mahallaga yoyildi.

Uydan chiqishga uyalaman. Bo'lmadi. Sekin ko'chaga chiqdim. Chiqdimu sinfdoshimga ro'baro' bo'ldim.

- Ha, - dedi u bepisandlik bilan.

- Bo'madi.

- Sanga o'qishni kim qo'yibdi. No-ningni sotib yursang-chi.

Uning bu gapi jon-jonimdan o'tib ketdi. Ortiqcha odam bo'lib yuramanmi, dedimu ko'p o'tmay harbiy xizmatga jo'nadim.

Bir gap esimdan chiqayozibdi. O'ninchi sinfdayoq men harbiy odam bo'laman deb, harbiy komissariyatga hujjatu ariza topshirgandim. Niyat - general bo'lish. Uydagilar ko'nmagach, bu orzuim yo'lda qolgandi.

Mana endi aksarlikka ketayapman. Shu ketgancha poyezd meni to'ppa-to'g'ri Kaliningradga olib bordi. Bir yil o'tar-o'tmas, oilada qarovchisi yo'q ekan deyishib, harbiydan uyga qaytarishdi. Uyga qaytayotib qat'iy ahd qildim.

«Bir yil qishloq xo'jaligida ishlab, keyin Toshkentga o'qishga boraman. Bepisand qarovchilar mahallasida yashamayman, tamom»... Qaror qat'iy edi. Bobolarim, momolarim, yashab o'tgan qishloqqa qaytdim. Bu endi Romitan tumani, hozirgi Ibn Sino shirkat xo'jaligi. Unda bu joy «Romitan» sovxozining bir bo'limi edi.

Hisob-kitobchi vazifasida ish boshladim.

Bolalikka sodiq inson

Shoirning nabirasi bo'lish Shoiraxonga ham faxr, ham mas'uliyat bilan yashashni da'vat etadi. Chunki kechagina «Ofarin» tanlovi sovrindori bo'lgan Safar BARNOYEV allaqachonq muxlislar mehrini qozongan, shogirdlari g'ururiga aylangan insondir...

Bir yil kechayu-kunduz demay dala kezdim. Paxta terdim. Pillachilarga qarashdim. Tunda yaxob suvi tarayotgan, sho'r yuvayotganlar bilan birga choy ichdim. Bo'sh qoldim deguncha bo'lim kutubxonasiga kirib, bo'lajak imtihonlarga tayyorgarlik ko'rdim.

Va'da bo'yicha ahdimni bajarib, sinovdan o'tish uchun Toshkentga keldim. Kirish imtihonlaridan o'tdim. O'zim orzu qilgan universitet tolibi bo'ldim.

Bir sirimni to shu yergacha yashirib keldim. Sezgandirsiz, biror joyda otam haqida og'iz ochmadim. Sizga aytam «yetimlikning toza gashtini surganman»... Otam ikkinchi jahon urushida bedarak yo'qolgan. «Xotira» kitobidayam shunday yozilgan. Uchburchak maktablarni, qoraxatlarni ko'p ko'rganman. Ana shuning uchun ham urush bolalari to'g'risida talay she'ru hikoyalar, balladalar yozganman. Bu kunga qadar yigirmadan ortiq turli mavzudagi kitoblarni nashr etildi.

To kechagi kungacha tortinib, biqinib yashaganimni yashirmayman. Bolalar yozuvchilarining o'ziga yarasha «daho»lari bo'lardi. Mendan keyin yurasan, deb nuqul orqada qoldirib kelishdi.

Kezi kelganda mana bu savolgayam birato'la javob beraqolay.

- Nega atay bolalar yozuvchisi (shoiri) bo'lgansiz?

- Men bolalik zavqi bilan to'yinib yashamadim. Bolaligim beshikda qolib ketgan. Yo'qolgan bolalikni umr bo'yi izlab kelayapman. O'sha zavqni yurakda tiklash uchun bolalar shoiri, bolalar yozuvchisi bo'lganman.

Ko'z oldingizga qanaqa manzaralar keldi, bilmayman. Qo'limga qalam tutqazgan sabablar ko'p. Uni aytib, tugatib bo'lmaydi. Faqat qog'ozga tushirish kerak. Tushurgandayam bolalarbop qilib.

Nima topgan bo'lsam, mehnatimdan topdim. Yelkamga «barakalla» deb qoqqanlar kam bo'ldi.

Tortinib, biqinib yashagan kunlarimga sadag'asi ketay, Mustaqillik barham berdi. Qalamim qayta charxlandi. Qaddimni tiklab, elga tanildim.

Ro'yxatlarga ismu sharifim kira boshladi. Asosiysi, bu yurtga kerakligimni qayta-qayta his etdim.

Uch-to'rt yil oldin «Sog'lom avlod qo'shig'i» nomi bilan bir she'r bitgandim. Unda shunday satrlar bor:

Yursak gulzor, bog' bo'lsin!

Ko'kragimiz tog' bo'lsin.

Istiqlolga boshlagan,

Yurtboshimiz sog' bo'lsin!

Bundan buyog'i, yozganimning bosh qahramonlari - istiqloq bolalari bo'ladi. Chunki oldingi yozganlarimda ota sog'inchini, mehrini, erkinlikni qo'msab, bir nimalar yozganman.

Bugun: Mehr bor, erkinlik, tinchlik bor. Mustaqillik devorlari bor. Shunday zamonda bolalarga gap aytmaslik, gunoh.

O'zim haqidagi gapimning bir chimdimi bu. Men suv ichgan mehri daryo odamlar haqida xudo xohlasa ana endi yozaman.

Safar BARNOYEV.

BAHOR QO'SHIG'I

Kecha sovuq,
Bugun iliq,
Qish ketmoqda azmkor.
Toqqa, cho'lga,
Boqqa, ko'lga,
Kelmoqda yashnab bahor.

Har bir gilyoh,
Ochdi labin,
Ko'rk ulashib borliqqa.
Til-zabonsiz,
Lab-dahansiz,
Shukur aytdi Xoliqqa.

Huv-huvlatib,
Fuv-g'uvlatib,
Yelni uchirdi bahor.
Bu sadoni
Eshitganda,
Tog'da erib ketdi qor.

Tog'ning suvi,
Jilg'a bo'lib,
Shildir-shildir kuyladi.
Hamma yoqda,
Yelning, suvning,
Yangrab ketdi kuylari.

Bulbulchalar,
Nag'ma chalar,
Yel kuyiga hamohang.
Shodliklari,
Ichga sig'may,
Chah-chahlaydi serjarang.

Bahor yeli,
Xush bo'yini,
Shovvalarday tarardi.
Bahor kuyi,
Bir ovozday,
Ko'kka o'rlab borardi.

TOMCHI VA DENGIZ

Sen yaxshi bir tomchisan,
Men yaxshi bir tomchiman,
Yaxshi tomchidir u ham.
Men yolg'izman burchakda,
Sen burchakda xafasan,
Uni bosib yotar g'am.
Bir tomchining kuchi yo'q,
Bir tomchidan foyda yo'q,
Bir tomchilar armonli.
Ammo barcha tomchilar,
Birlashsa dengiz bo'lar,
Shiddatli va bo'ronli!

RANG-BARANG FIKRLAR

Mana, bahor kelayotir,
Yashil-yashil fikr qil.
Shu asnoda yer ostidan,
O't chiqmoqda yam-yashil.

Sariq, qizil fikr qilsang,
Chiqar qizil, sariq gul.
Chah-chahlagay kulrang bulbul,
Kulrang fikr qilsang gar.

Suv rangida fikrlasang,
Moviy dengiz ko'rasan.
Ko'k ostida - chodir dunyo,
Shu dunyoda yurasan.

Qizil, sariq, ko'kimtir,
To'q yashil va och yashil.
Bahorda shu ranglar-da,
Yerni bezaydi Xalil.

Dunyo bo'lar rang-barang,
Tiniq ko'kning oynasi.
Ko'zlaringda tovlanar,
Naykamalak jilvasi.

MUSTAFO RAHMONDO'ST
1994 yili ziyolilar fors-tojik bolalar
adabiyotining yo'lini ko'rib chiqib,
1950 yildan buyon 177 bolalar shoiri
va yozuvchisining kitoblari bosilib
chiqqanini qayd etdilar. Ulardan 122
nafari erkak, 35 nafari ayol ijodkorlar
edi. Bular orasida Mahmud Kiyonush,

Nosiri Kishovard, Afsonai
Sha'bonkunod, Asadullo Shahboniy,
Mustafo Rahmondo'st, Ja'far
Ibrohimiy kabi mualliflar bolalar
adabiyotining taraqqiyoti
uchun katta
jonbozlik
ko'rsatganlar.

«Eng faol ishlagan shoirlar» deb, 15
yil ichida 39 kitobi chiqqan Asadullo
Shahboniy, 28 kitobi chiqqan Mustafo
Rahmondo'st, 25 kitobi chiqqan
Ja'far Ibrohimiy ko'rsatildi. Biz
sizga tanishtirayotgan shoir Mustafo
Rahmondo'stning bu kunga qadar 40
ga yaqin kitobi e'lon qilindi.

Ilgari Eron adabiyotida bolalar
o'qisa arziydigan, ularni ruhan
boyitadigan, tarbiyaviy ahamiyatga
ega bo'lgan she'rlar, hikoyatu
rivoyatlar, masallar, nasihatlar ko'p
edi, ammo faqat kichkintoylar
uchungina mo'ljallangan maxsus
adabiyot yo'q edi. Birinchi maxsus
bolalar kitobi - Mahmud
Kiyonushning she'riy to'plami 1950
yilda bosilib chiqdi. Buni qarangki,

xuddi o'sha yili Tehronda bo'lajak
atoqli bolalar shoiri Mustafo
Rahmondo'st tug'ilgan ekan.
Mustafo boshlang'ich ta'limni ham,
keyingi tahsilini ham Tehronda oldi.

22 yoshida universitetni tugatib,
poytaxt radiosiga ishga keldi. Keyin
televideniya ishlagan. Yana ozgina
vaqt o'tgach, «Surushi kudak» nomli
haftalik bolalar jurnaliga keldi va bu,
uning ijodiy taqdirida muhim rol
o'ynadi. «Surushi kudak» «Bola

surushi» degani

bo'lib, «surush» farschada «ilhom
parisi» degan ma'noni bildiradi.
Mustafo Rahmondo'st haftalik
jurnalda ishlarkan, maktab va
litsey, kollej va boshqa bolalar
muassasalari bilan yaqin aloqada
bo'ladi va tabiiy ravishda bolalar
dunyosiga kirib qoladi. 1977 yilda
birinchi marta uning kichkintoylarga
atalgan ikki kitobi biryo'la nashr
etiladi. Biri «Baliqlar suhbatlari»,
ikkinchisi «Kichkina Ali javon
qarshisida» deb atalardi. Shundan
keyin deyarli har yili uning 1-2 tadan
she'riy to'plamlari nashr etilib turadi.
Chunonchi, «Kichkina chittak uchun
darslar» (1982), «Yaxshining ahvoli
yaxshi bo'lsin» (1983), «Onadan uch
qadam uzoqlashdi» (1984), «Nurning

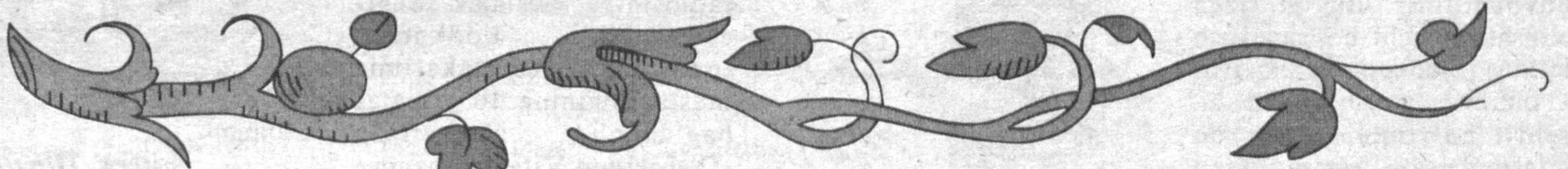
jivirlari» (1985) kabi kitoblari
alohida ta'kidlab o'tish mumkinki,
ular 2-3 martalab qayta-qayta
chiqarildi. Uning «Gul, ko'zgu va
Kitob» (1988), «Mehribonliklar bog'i»
(1988), «Bahor shu yerda» (1991),
«Do'stlik shirindir» (1993), «Alla
ohangi» (1993) singari kitoblari
bolalargina emas, kattalar orasida
ham katta shuhrat qozondi. Mustafo
Rahmondo'st ingliz, turk, arab
adabiyotidan tarjimalar qilganidek,
uning kitoblari ham ingliz,
turk va arab tillariga
tarjima qilingan.

Hozir Mustafo

Rahmondo'st Tehronda yashaydi.
«Bolalar va yoshlar fikrini tarbiyalash
fondi»ga rahbarlik qiladi. Uning
boshchiligidagi o'n ikki ming kalimani
o'z ichiga olgan «Bolalar Qomusi»
chiqayotir.

So'zim so'ngida menga Mustafo
Rahmondo'stning «Nur bulog'i» va
«Mehribonliklar bog'i» kitoblari
topib bergani va ularni farschadan
o'zbekchaga o'girishimda ko'rsatgan
yordamlari uchun O'zbekistondagi
Eron elchixonasining madaniyat
ishlari mudiri Xudoyor janoblariga va
o'sha yerda tarjimon bo'lib xizmat
qilayotgan yurtdosh ukamiz Ja'far
Muhammadga tashakkurimni
bildiraman.

Miraziz A'ZAM.

YO'LOVCHINING
QISSALARI

Soy, soy,
Olg'a shoshar joyma-joy,
Raqsga tushib o'ynoqi
Azmkor
Dengiz bilan yuzma-yuz
Kelar bugun, hoynahoy,
Soy, soy.

Mavj, mavj,
Shovullab kuylar seravj,
Goh balandlab,
Goh pastlab,
Goh ko'pirib,
Goh sakrab
Daryo bo'lmoqlik uchun
Tog'u toshga urilib,
Uchib boradi baravj,
Mavj, mavj.

Suv, suv,
Moviy rangli orol bu.
Yo'lovchi nazarida
Tomchining daryo bo'lib,
Borishi qissasi-ku!
Suv, suv.

BAHORDAN
SAMOGACHA

Gulladi bodom,
Hush bo'y sochdi gul.
Maydonlar yashil,
Kuyladi bulbul.
Shox-shabbalarda,
Yiltirar quyosh.
Minglab chechaklar,
Silkinar oqbo'sh.
Bog'u tog'lar shod,
Tug'yonga to'lgan.
Ariq va soylar,
Jumbushga kelgan.
Boshimiz uzra,
Zangori osmon.
Quyoshli kunlar,
Jilvali jahon.
Tog'-tog' bulutlar,
Kezar bemalol.
Goh gurros, chaqmoq,
Goh esar shamol.
Birdan bulutlar,
Urusha boshlar.
Osmon ko'zidan,
Quyilar yoshlar.
So'ng, shukur, yana,
Quyosh kular tinch.
Tog'lar, qirlarga,
Ulashar sevinch.
Hamma yoq go'zal,
Qarang, bir qarang:
Naqadar yaxshi!
Qanday rang-barang!
Har neki ko'rsang,
Joyi-joyida.
Biron g'ubor yo'q,
Ko'rk - chiroyida.
Ey, gul egasi,
Ey, mehribonim!
Ey, yaratuvchim,
Ey, jonajonim!
Har yerda tartib-
Lutfing bexato.
Shukrimiz ko'pdir,
Qabul et, samo!

SARIQQINA NOZIGIM

Endi uyqu payti bo'ldi,
Tamom bo'ldi ozig'ing.
Endi o'yinni bas qil,
Sariqqina nozigim!

Quyosh ketdi, tushdi shom,
Kir iningga, jo'jajon.
Ertalabki nonushtangga,
Tayyorlayman suv va non.

Tashqarida qolsang agar,
Izg'irin va qorong'i.
Men netaman seni tutib,
Ketsa, biron qalang'i?

Kechalari zolim mushuk,
Izg'ib yurar ochofat.
Chang solishga shaydir ular,
Ko'zlari o't, kasofat.

Kir iningga, mittiginam,
Chiy-chiylagan nozigim.
Yaxshi uxla, erta tongda,
Kutgay seni ozig'ing.

Baxtlar vodiysi Farg'ona azaldan fuzalolar, shuarolar va o'tkir mo'yqalam sohiblari, bir so'z bilan aytganda, san'at ahli maskani bo'lgan. Ayni kunda

ham bu tuproqda san'at bo'stonining umidli nihollari unib kelayotgani g'oyat quvonchlidir. Bugun sizga tanishtirmoqchi bo'lgan yosh iqtidorli ijodkorimiz Baxtiyor G'ofurov ham qalb tuyg'ularini sehrli bo'yoqlar orqali oq qog'ozda aks ettirayotgan Farg'ona musavvirlik maktabining kenja avlodlaridan

biridir. Ona diyorining betakror tabiati: ulug'vor tog'lari, serfayz bog'lari, sho'x-shodon irmoqlari, yam-yashil o'tloqlariga mutanosib eng sara ranglar bilan naqsh va manzaralar ishlashga intilib yashayotgan yosh do'stimiz,

o'smirlar ijodiyoti markazi»ning «Yosh naqqoshlik» to'garagida ustozlari Ikromjon G'oiptovdan nafis san'atning nazokatini va naqqoshlikning nozik sirlarini yanada chuqurroq o'rganmoqda. Bundan tashqari Baxtiyor laganlar yuziga betakror naqshlar joylab, o'zbek xalq ertak qahramonlarining ham tasvirini chizib, azaldan mohir kulollar maskani bo'lgan Rishton kulolchilik an'alarini davom ettirmoqda. O'zining

bu muvaffaqiyatlar katta ijod yo'lining boshida turgan yosh iste'dod sohibi uchun yetarli emas. O'ylaymizki, umidli do'stimiz o'z ustida tinimsiz ishlab, ustozlari saboqlarini muntazam o'zlashtirib, doimo

izlanib, yuksak orzulari ijobati sari intilib yashaydi. Biz Baxtiyordan kelgusida ham bir-biridan go'zal va betakror, yangidan-yangi ijodiy ishlar kutib qolgan holda «Baxting yor bo'lsin, Baxtiyor!» deya niyat

bildiramiz.

Azizbek TURDIYEV,
Jurnalistika fakultetining
1-kurs talabasi.

SAN'ATGA OSHINO KO'NGIL

kelajakda elining faxri bo'lgan musavvir bo'lib yetishish orzusi bilan yashaydi. Oilada yetti aka-singil orasida oltinchi farzand bo'lib tug'ilgan Baxtiyorni san'at olamiga otasi Mirzarahmon G'ofurov yetakladi. Hozirda u Rishton tumanidagi 58-maktabning 9-«A» sinfida a'lo baholarga o'qish bilan birga, shu tumandagi «Bolalar va

ijodiy ishlari bilan tuman, viloyat va Respublikamizda o'tkazilayotgan turli tanlovlarda, ustozlari Karomatxon Husanboyeva rahbarligida muntazam va faol qatnashib, faxrli o'rinlarga sazovar bo'lib kelayotir. Jumladan, Respublika radiosining «Kelajak tongi» eshittirishi ijodkorlari tomonidan mamlakatimiz mustaqilligining 10 yilligiga bag'ishlab o'tkazilgan «O'zbekiston Vatanim manim» yosh rassomlar ko'rik tanlovida g'oliblikni qo'lga kiritdi. Lekin

«O'sha vaqtlari saylov oldi ishlari qizg'in davom etayotgan edi, - deb suhbatni boshladi Zamiraxon, - tush ko'ribman. Tushimda Prezidentimiz meni ko'tarib: «A'lo baholarga o'qigin, yaxshi qiz bo'lg'in» dedilar. Uyg'onganimgidan so'ng yurtboshimizga atab she'r yozdim. Keyin xat bilan birgalikda Prezidentga jo'natdim. Oradan hech fursat o'tmay javob xatini oldim. Ko'zimga ishonmasdim. Chunki javob keladi, deb kutmagandim-da. Maktabimizda, tuman hokimiyatida rosa shov-shuv bo'lib ketdi. O'zim esa juda ham faxrlandim».

-Keling, mushtariylarimizga ham sizni tanishtirsak.

-Zamira Ahrorovaman Yunus Obod tumanidagi 272-maktabning 3-«A» sinf o'quvchisiman.

-Yoshingiz nechada? - ajablanib so'radim.

-Men maktabga 5 yoshimdan chiqqanman. O'shanda hamma harflarni bilsam ham avvaliga maktabga qabul qilishmagan. Maxsus komissiya tuzishib, sinov va imtihonlardan keyin meni maktabga loyiq deb topishgan. Hozir 8 yoshdaman.

-O'zlashtirishga qiynalmaysizmi?

-Yo'q. Baholarim yurtboshim tayinlaganlaridek faqat «a'lo». Men maktab hayotida o'zimning o'rnim sezilib turishini istayman.

Shuning uchun ham hamma tadbir va bayramlarda boshlovchilik qilaman. O'qituvchim Nigora

haydayman, rolik uchaman.

-Kitob o'qir ekansiz, uyingizda qancha kitob bor?

IJOBAT BO'LGAN TUSH

Xo'jayevadan o'rgangan o'g'itlarimni ishga solaman.

Dugonalarim Iroda, Nodira, Feruza, Sevara, Shahlo, Dildora, Arofatlar bilan birgalikda bayramlarga puxta tayyorgarlik ko'ramiz.

-Bo'sh vaqtingizda nimalar qilasiz?

-Asosan kitob o'qiyman, she'r va ertaklar yozaman, shuningdek, sport o'yinlarini o'ynayman. Masalan, hovlimizdagi usti yopiq basseynida suzaman, velosiped

Sanab sanog'iga yetolmayman. Juda ko'p. Biz oyijonim bilan haftada bir marta ataylab kitob

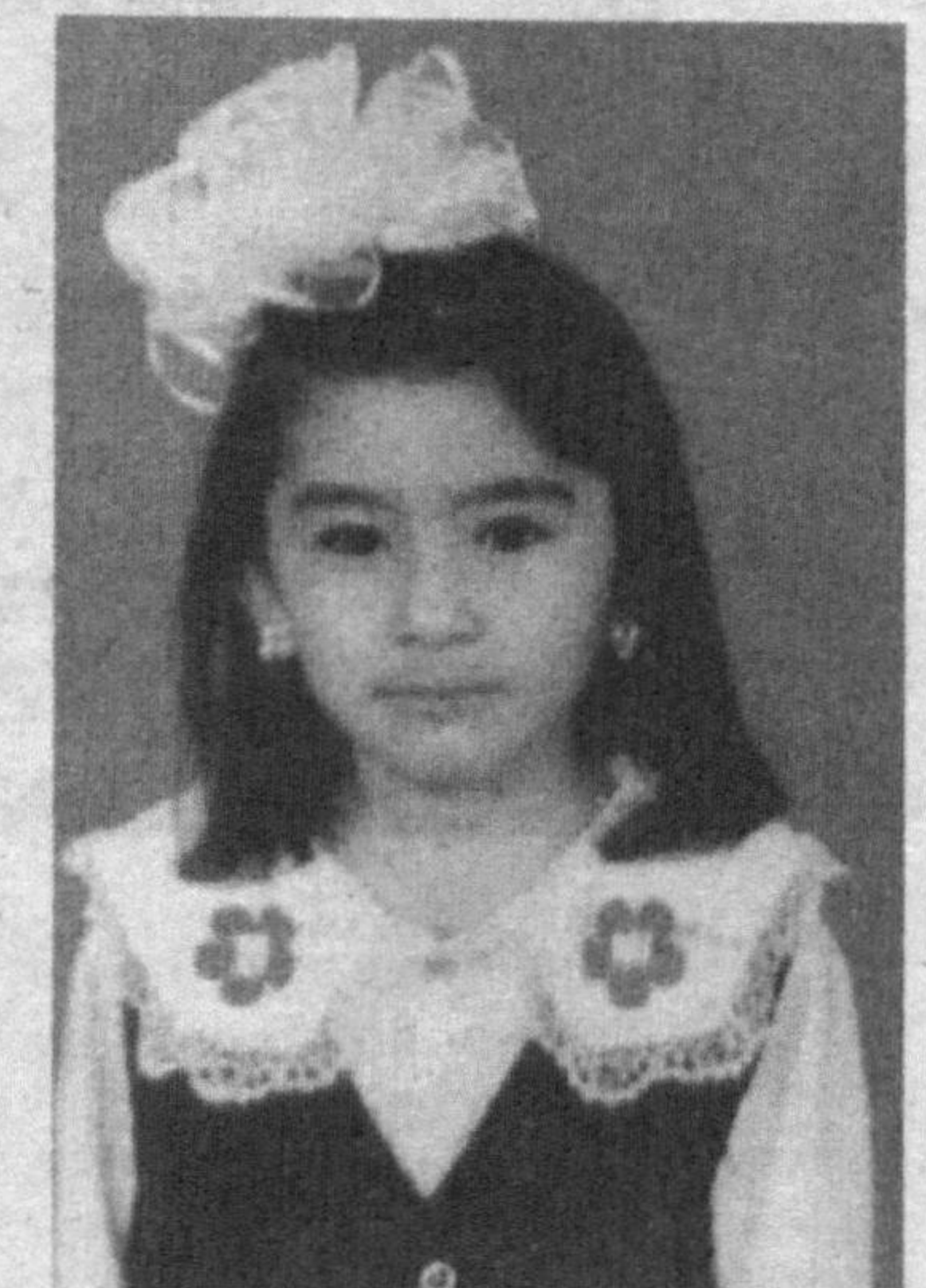
xarid qilish uchun do'konga boramiz. So'nggi paytlarda nashrdan chiqib, siyohi qurimagan yangi kitoblarni sotib o'laymiz.

-O'qigan kitoblaringizni nima qilmoqchisiz?

-Bilasizmi, anchadan beri o'ylab yuraman. Kitoblarim hammasi ozoda tutilgan. Hoi bo'lsa, shularni bolalar uyidagi bolalarga hadya qilsam, deyman. Ukam Bobirjon 5 yosh bo'lishiga

BILAG'ON BOLALAR DIQQATIGA!

Siz «Tong yulduzi» gazetasi sahifalarida uchraydigan xatolarni albatta topib, bizga yozib yuboring. Chunki atayin bilag'on va topag'onligingizni sinash maqsadida harflar tushirib qoldiriladi yoki qo'shib qo'yiladi. Tinish belgilari o'z o'rnida ishlatilmaydi... Maqsadimiz: bilimli bo'ling. Chunki osmonni yulduzlar, yerni esa bilimlilar bezaydi.

qaramay, u bu yil maktabga boradi.

-Opalaringiz ham bor-a?

-Fotima opam Jahon tillari Universitetining roman-german fakulteti 1 kurs talabasi. Munisxon opam esa 105-yuridik gimnaziyasida 9-sinfda o'qiydi. Ular huquq bo'yicha o'tkazilgan olimpiadada faxriy birinchi o'rinni egalladilar.

-O'zingiz-chi, ulg'aysangiz kim bo'lmoqchisiz?

-Orzuim - huquqshunos bo'lish. Unga hozirdanoq tayyorgarlik ko'ryapman. A'lo o'qish bilan birga xorijiy tillardan ingliz va fors tillarini o'rganyapman.

Bir tekis va burro so'zlayotgan qizaloqning ko'zlari ma'noli va ishonchli edi. Unga qarab turib ota-onasiga tahsinlar aytdim. Barcha orzu-umidlari ijobat bo'lishini dildan tiladim.

Nargiza ABDULLAYEVA.

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Muassislar:
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MATBUOT QO'MITASI, O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI, «SOG'LOM AVLOD UCHUN» XAYRIYA JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:
Umida ABDUAZIMOVA
TAHRIR HAY'ATI:
Shuhrat AHMEDOV,
Jamoliddin FOZILOV,
Oynisa
MUSURMONOVA,
Komil YUSUPOV,
Mukarrama
MURODOVA,
Sunnatilla QO'ZIYEV,
Ergashvoy SARIQOV.

Noshir
«Ijod dunyosi» nashriyot uyi

Gazeta «Ijod dunyosi» nashriyot uyi kompyuter bo'limida terib sahifalandi.

Hajmi A-3, 2 bosma taboq.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida 58.519 nusxada ofset usulida bosildi.

Korxona manzili:
«Buyuk Turon» ko'chasi, 41.

Buyurtma № F-2492

Gazetani Muhabbat MAHSUDOVA sahifaladi.

Navbatchi:
Feruza JALILOVA.

Ro'yxatdan o'tish tartibi № 000137
Manzilibiz 700129, Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Tel: 144-62-34. 144-63-08